

UVOD U DISTRIBUIRANE TRANSAKCIJE

◆ ŠTA JE TRANSAKCIJA?

- Kolekcija operacija (čitanja i pisanja) koje želimo zajedno da obavimo nad bazom podataka u cilju obavljanja nekog posla definisanog na višem nivou (aplikativnom)

◆ TRANSAKCIJE U SQL-u

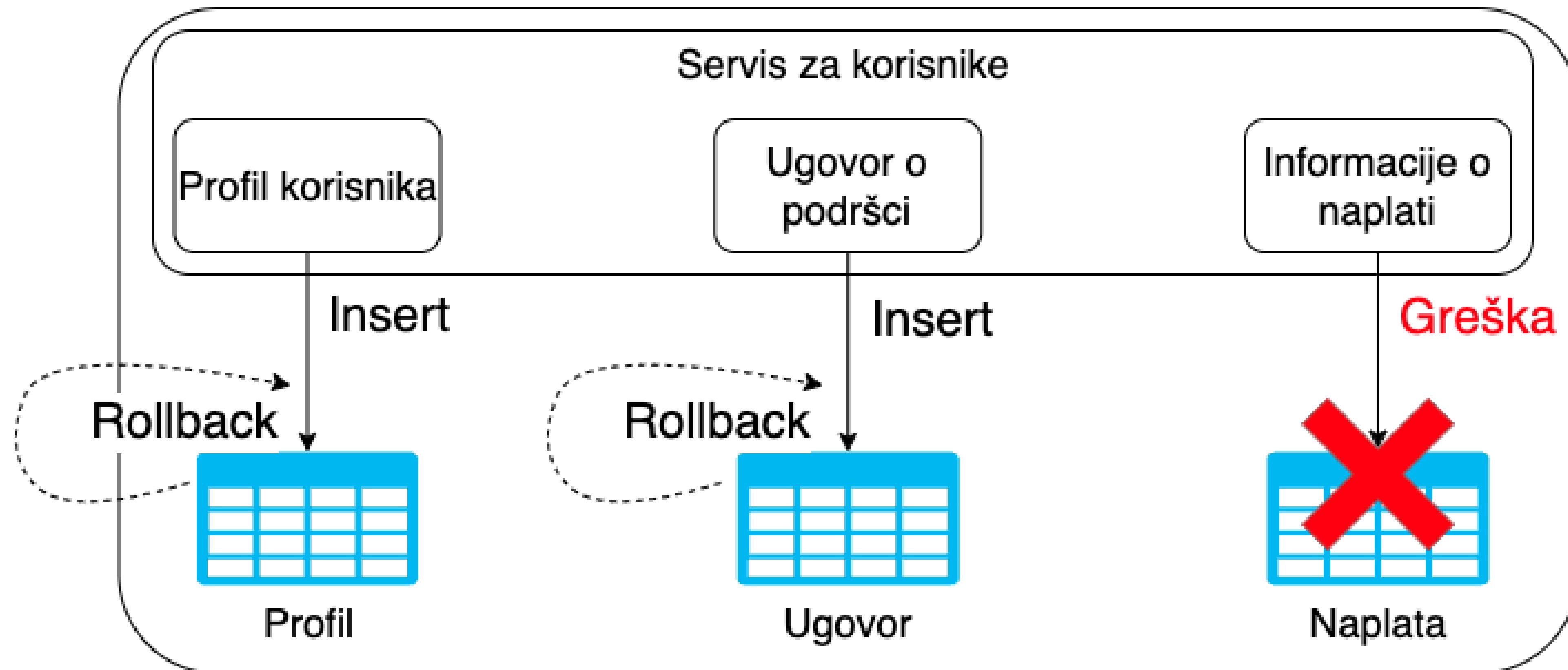
- Počinju sa BEGIN
- Završavaju se sa COMMIT ili ROLLBACK (ABORT)
 - Ako se završe sa COMMIT, baza ili sačuva sve promene ili radi ROLLBACK
 - Ako se završe sa ROLLBACK, sve promene se odbacuju i podaci se vraćaju u prvobitno stanje

SVOJSTVA TRANSAKCIJA

◆ KOJA SVOJSTVA TRANSAKCIJA TREBA DA POSEDUJE?

- A - Atomičnost skupa operacija (Atomicity)
- C - Konzistentnost podataka (Consistency)
- I - Izolovanost operacija (Isolation)
- D - Izdržljivost podataka (Durability)

SVOJSTVA TRANSAKCIJA

◆ ŠTA JE DISTRIBUIRANI SISTEM?

- Distribuirani sistem je skup nezavisnih računara koji korisnicima izgleda kao koherentan sistem

◆ DVA ASPEKTA

- Sistemi rade na više servera gde broj servera može da varira od svega par na stotine
- Sistemi upravljaju podacima što ih čini inherentno *stateful* sistemima

◆ ŠTA JE CAP TEOREMA?

- Pri pravljenju distribuiranih sistema (ne samo baza podataka) kao najvažniji ciljevi ističu se tri svojstva:
 - Konzistentnost (Consistency)
 - Dostupnost (Availability)
 - Tolerancija razdvajanja (Partition tolerance)
- Erik Bruer (Eric Brewer) uvodi prepostavku koja kaže da se, u prisustvu razdvajanja mreže (Partition), mogu garantovati najviše dva od tri svojstva za bilo koji zajednički sistem podataka
- CAP nije izbor "šta želimo", već "šta žrtvujemo kada se dogodi razdvajanje mreže"
- Ne bira se C ili A stalno – biraju se samo kada mreža pukne

◆ KONZISTENTNOST

- Konzistentan sistem ili funkcioniše kao celina ili ne funkcioniše uopšte
- Sva čitanja, na svim čvorovima, moraju da daju isti rezultat (u odnosu na redosled operacija)
- Rezultat operacije (čitanja) nikada ne zavisi od čvora na kome se izvršava

◆ TIPIČNA POSLEDICA

- Ako se sistem ne može da dogovori koji je podatak tačan radije neće odgovoriti nego da vrati pogrešan podatak

◆ DOSTUPNOST

- *Sistem uvek pokušava da odgovori (čak i kada nije siguran da li je odgovor globalno ispravan)*
- Dostupnost se praktično definiše kao odziv sistema u nekim garantovanim granicama
- Sistem obično nije dostupan upravo kada je potreban
- U vreme kada je dostupnost najpotrebnija, onda je i najteže ostvariva, zato što je tada sistem najviše opterećen
- Ako je sistem dostupan kada nije potreban, to nema značaja

◆ TIPIČNA POSLEDICA

- Ako čvor ima podatke, vratiće ih čak i ako nisu sinhronizovani sa ostatkom sistema

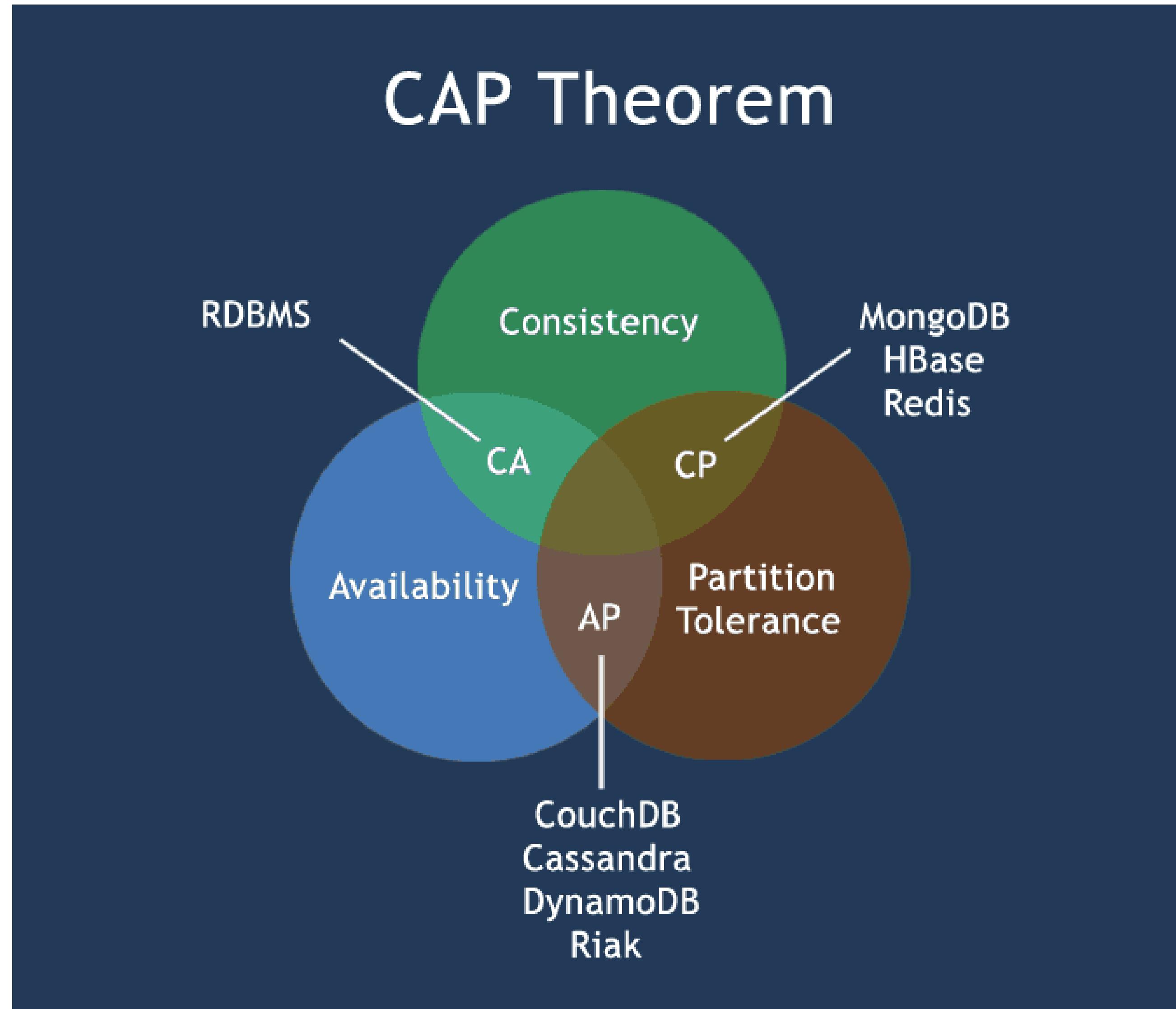
◆ TOLERANCIJA RAZDVOJENOSTI

- *Nijedan skup problema, osim potpunog otkazivanja, ne sme da proizvede neispravan odziv sistema*
- Sistem mora da prihvata delimične otkaze komunikacije i da nastavlja ispravan rad (u ovom kontekstu se razmatra ispravnost odziva)
- Povremeni prekidi komunikacije među čvorovima su neizbežni
- Razdvojenost (partition) je stanje komunikacione mreže u kome su delovi sistema (obično usled kvara) podeljeni na particije (dva ili više razdvojenih skupova čvorova) između kojih ne postoji komunikacija

◆ VAŽNA IMPLIKACIJA

- Ako sistem nije tolerantan na razdvajanje, on nije distribuiran sistem ili se oslanja na savršenu mrežu (što ne postoji)
- *Zato se realnim distribuiranim sistemima, P se podrazumeva.*

CAP TEOREMA

CAP TEOREMA

Izbor	Šta sistem radi
CP	Blokira zahteve → čuva konzistentnost
AP	Odgovara zahtevima → žrtvuje konzistentnost
CA	Moguće samo ako nema razdvajanja mreže (teorijski ili single-node)

◆ KOMPROMISI

- Pri projektovanju (ili konfigurisanju) distribuiranog sistema neophodno je napraviti neki kompromis:
 - odbacivanje konzistentnosti
 - odbacivanje raspoloživosti
 - odbacivanje tolerancije razdvojenosti
 - odbacivanje više strogo definisanih uslova
 - zasnivanje sistema na drugačijem skupu uslova

KOMPROMISI

◆ ODBACIVANJE KONZISTENTNOSTI

- Dopušta se da isti upit daje različite rezultate na različitim čvorovima
- Ova opcija se koristi kada su razlike u podacima prihvatljivije od niske dostupnosti i ako je cena nekonzistentnosti prihvatljiva
 - Društvene mreže (broj lajkova)
 - Analitika
 - Keširani prikazi podataka
- Konzistentnost je jedan od osnovnih uslova za uspešan rad baza podataka

◆ ODBACIVANJE DOSTUPNOSTI

- U slučaju razdvojenosti se ne garantuje vreme odziva
- Problem se redukuje pažljivim projektovanjem sistema, odnosno uspostavljanjem što niže sprege među čvorovima
- Sistem koji nije raspoloživ je praktično neupotrebljiv
- Zbog toga se ovaj pristup koristi relativno retko
 - Sistemi za koordinaciju
 - Konfiguracioni servisi
 - Sistemi gde greška ima visoku cenu (npr. finansije)
- Ako je konzistentnost primarna i ako je tolerancija razdvojenosti nezaobilazna, onda se teži niskoj spregnutosti među čvorovima

◆ ODBACIVANJE TOLERANCIJE RAZDVOJENOSTI

- Pristaje se da sistem ne radi u slučaju razdvojenosti
- Jedan način prevazilaženja je da sve bude na jednoj mašini (tada je particonisanje besmisleno)
- Alternativa je da se višestrukim umrežavanjem razdvojenost (a time i otkaz sistema) svede na najmanju moguću meru (redudancija)
- Mana ovog pristupa je da su obe alternative veoma skupe
- Imajući u vidu da se distribuirana rešenja koriste samo onda kada su neophodna zbog obima podataka i poslova, ovaj vid kompromisa se retko pravi

◆ DRUGAČIJI SKUP USLOVA

- Dostupnost i tolerancija razdvojenosti nisu deo ACID garancija transakcije, tako da je možda moguće da se od njih odustane da bi se sačuvao integritet baze podataka
- Međutim, to možda nije najbolji izbor u svim okruženjima jer ograničava sposobnost sistema da se skalira i bude visoko dostupan
- U mnogim okruženjima, dostupnost i tolerancija razdvojenosti su važniji od konzistentnosti
- Da bi se garantovalo ACID ponašanje u transakcijama, objekti (npr. delovi baze podataka) moraju biti zaključani tako da svi vide konzistentne podatke, što uključuje da drugi entiteti moraju da čekaju dok ti podaci ne budu dosledni i otključani
- Zaključavanje dobro funkcioniše ali je to teško efikasno uraditi na velikim sistemima sa velikim količinama podataka
- Umesto toga treba razmotriti korišćenje keširanih podataka
 - Rizik je da prekršimo „C“ i „I“ u ACID - dve odvojene transakcije mogu da vide različite prikaze istih podataka

◆ DRUGAČIJI SKUP USLOVA

- Alternativa strogim zahtevima ACID-a je BASE:
 - *Basic Availability* - ne garantuje se raspoloživost odgovora, već samo sistema; to znači da ako korisnik ne može da se dobije odgovor na zahtev, bar će se dobiti obaveštenje o tome
 - *Soft-state* - stanje sistema može da se menja čak i kada nije u toku nijedna transakcija, na primer radi postizanja konzistentnosti
 - *Eventual consistency* - žrtvuju se garantovana stalna konzistentnost i izolovanost transakcija zarad dostupnosti; sistem će u nekom trenutku (*eventually*) postati konzistentan ali će raditi i davati odgovore (potencijalno različite) do tada

◆ ŠTA SU DISTRIBUIRANE TRANSAKCIJE?

- Transakcije koje za izvršavanje zahtevaju pristup podacima koji se nalaze na različitim lokacijama (čvorovima)
- Transakcije koje se prožimaju kroz više različitih sistema zovu se i globalne transakcije
- Globalne transakcije se sastoje iz lokalnih transakcija koje se izvršavaju na pojedinačnim čvorovima zbog čega je potrebna koordinacija

◆ ZAŠTO SE IZUČAVAJU?

- Ne moraju se svi potrebni podaci naći u jednom čvoru
- Određena svojstva je teže implementirati
- Mehanizmi koji se koriste za rešavanje problema na jednom čvoru nisu dovoljni

◆ **ZAŠTO IH JE TEŠKO IMPLEMENTIRATI?**

- Atomičnost
 - Različiti delovi podataka iz transakcije se možda nalaze na drugim lokacijama
 - Kako da obezbedimo da je sve ili ništa izvršeno?
- Konzistentnost
 - Otkaz može da utiče samo na jedan deo transakcije
- Izolovanost
 - *Commit* mora da se desi “simultano” na svim lokacijama
- Izdržljivost
 - Isti problemi kao i kod “običnih” transakcija

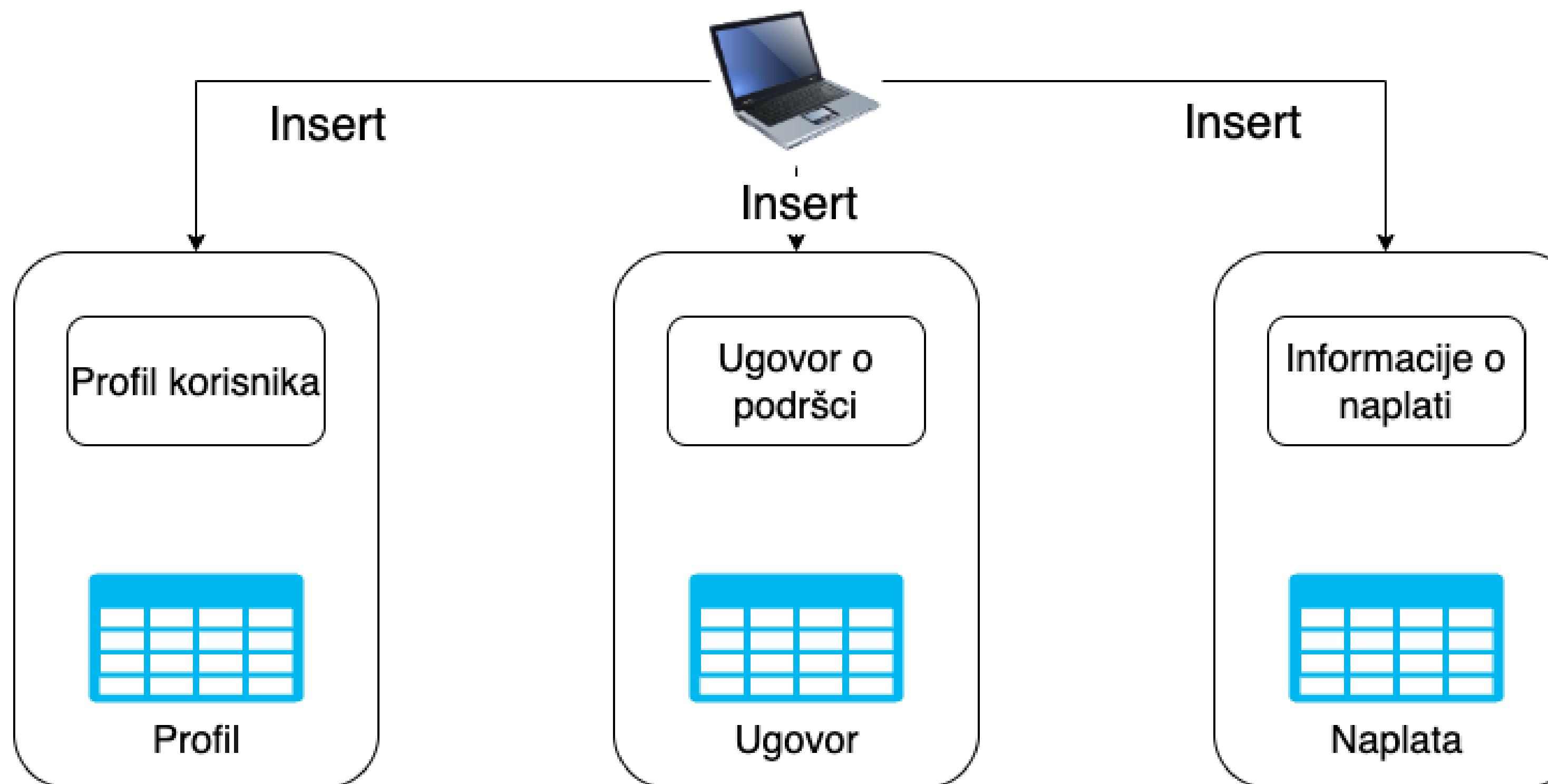
◆ KOJI SU GLAVNI PROBLEMI?

- Commit
 - Standardne tehnike čuvaju svojstva transakcija kada se desi *commit*
 - Distribuirani sistemi moraju da imaju *commit* protokol da bi se znalo kada se *commit* desio
- Otkazi
 - Standardne tehnike podržavaju izdržljivost u slučaju *commit* ili *abort* operacije
 - Šta se dešava ako čvor koji učestvuje u transakciji otkaže tokom *commit*-a?

◆ KOJI SU GLAVNI PROBLEMI?

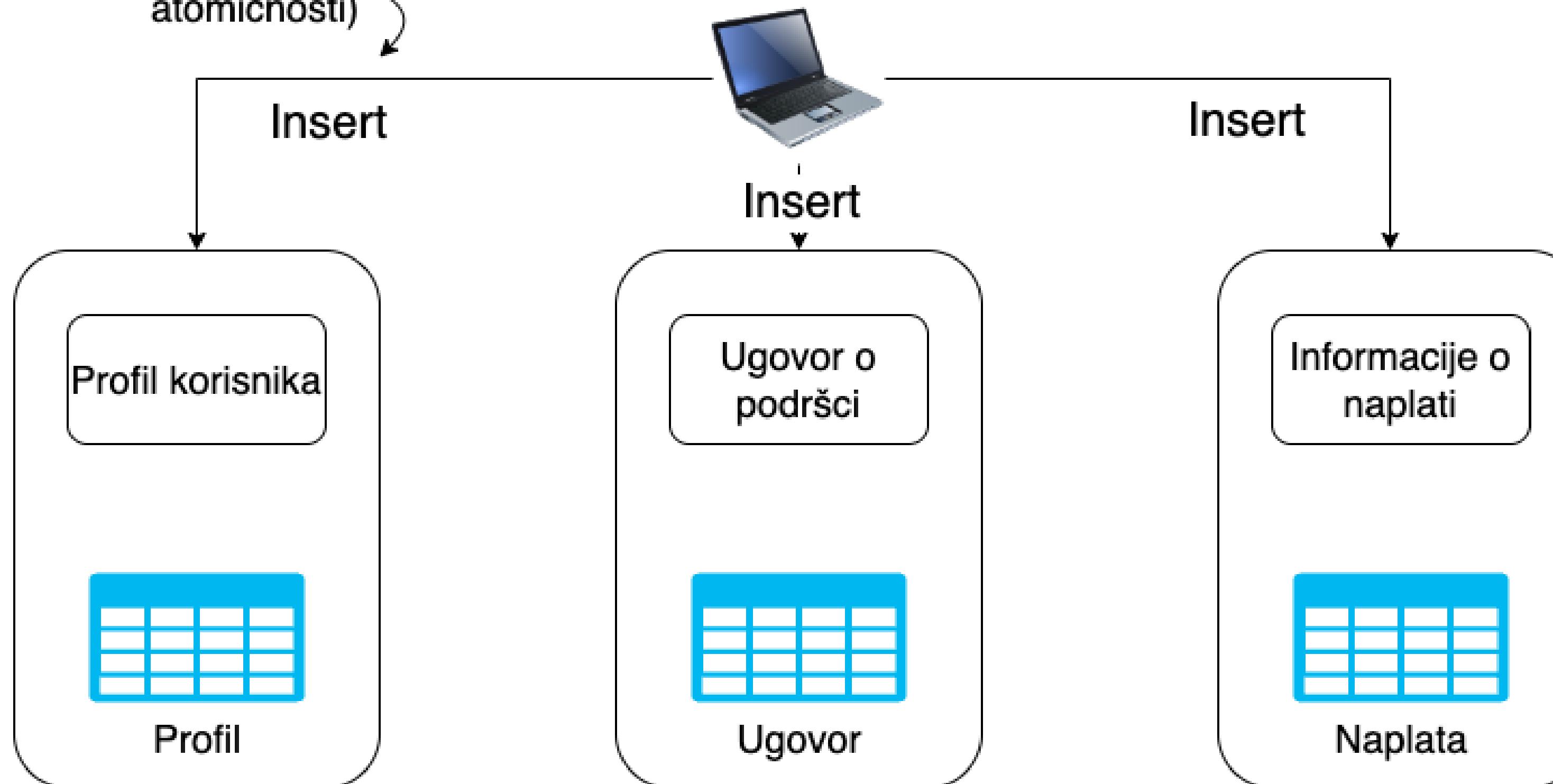
- Ako bi se poslala *commit* naredba svakom čvoru, transakcije bi se izvršavale nezavisno
- Lako se može desiti da se transakcija uspešno izvrši na nekim čvorovima, dok na drugim izvrši neuspešno čime se narušava osobina atomičnosti:
 - Neki čvorovi mogu da detektuju narušavanje ograničenja ili konflikt i time započnu *abort*, dok drugi čvorovi mogu da izvrše transakciju bez problema
 - Neki zahtevi za *commit* mogu da se izgube u mrežnoj komunikaciji i ti zahtevi mogu da rezultuju *timeout*-om
 - Neki čvorovi mogu da otkažu pre nego što se transakcija u potpunosti izvrši i pokrene se *rollback*

DISTRIBUIRANE TRANSAKCIJE

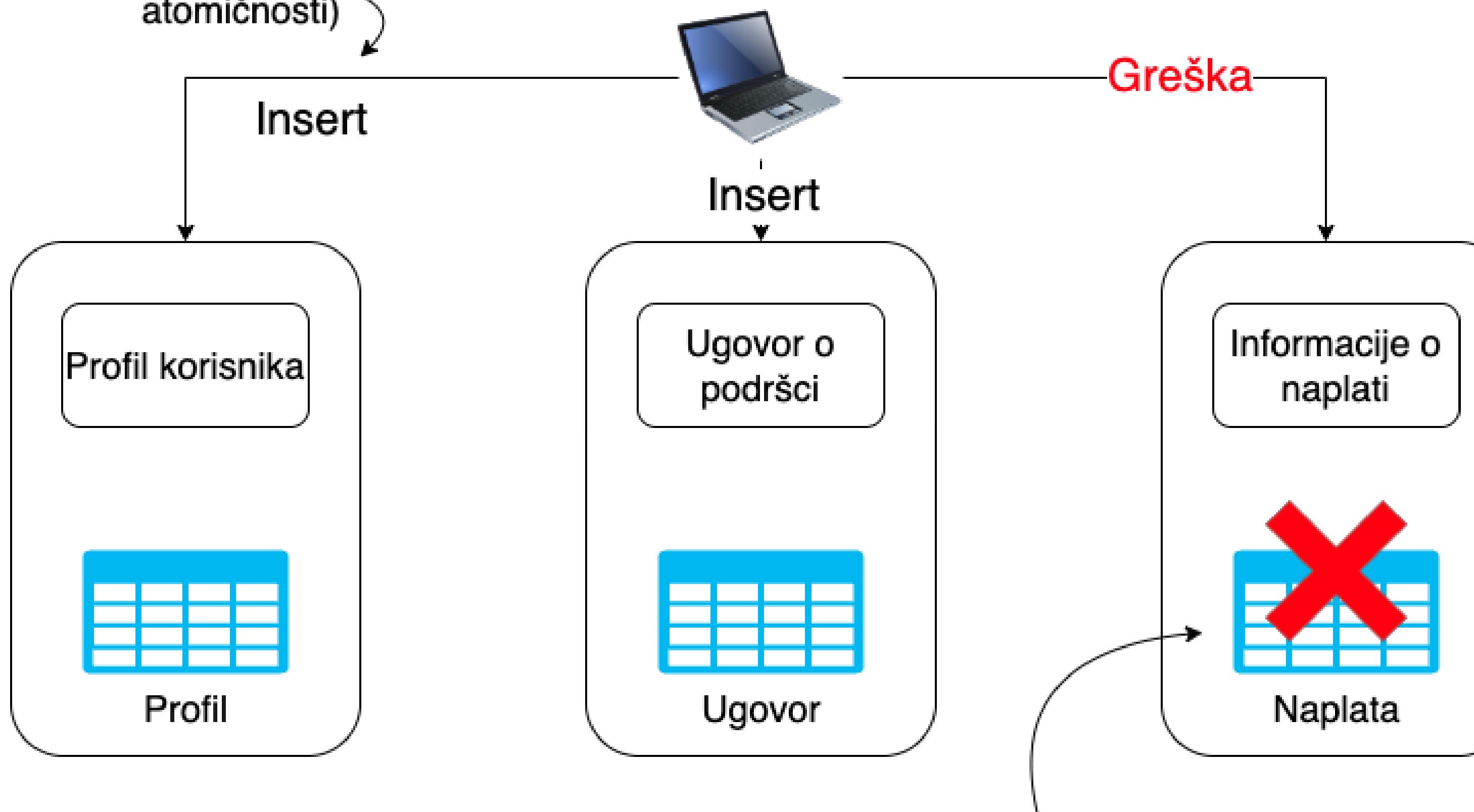
DISTRIBUIRANE TRANSAKCIJE

Za svaki insert u
tabelu se radi commit
posebno (nema
atomičnosti)

DISTRIBUIRANE TRANSAKCIJE

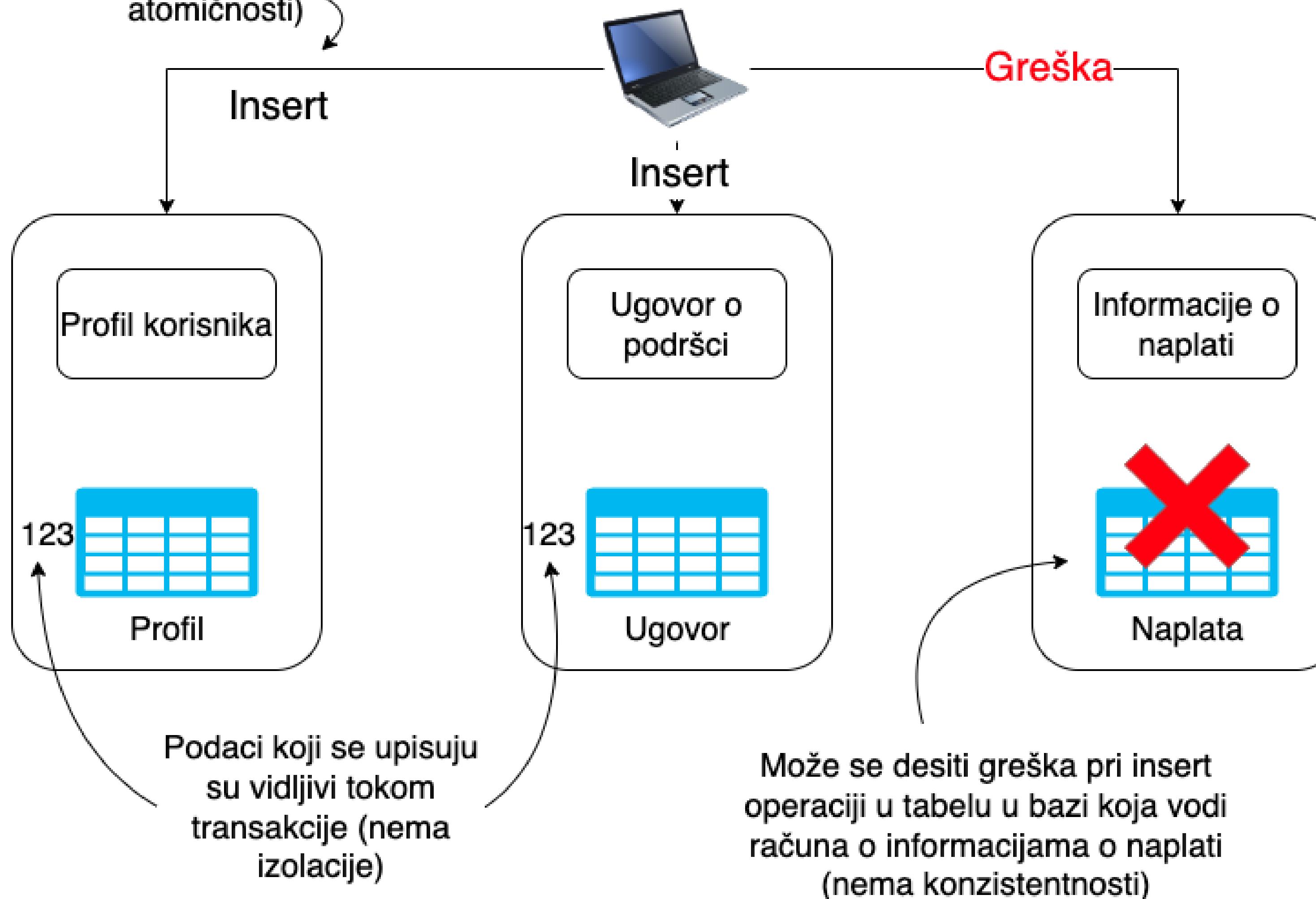
Za svaki insert u
tabelu se radi commit
posebno (nema
atomičnosti)

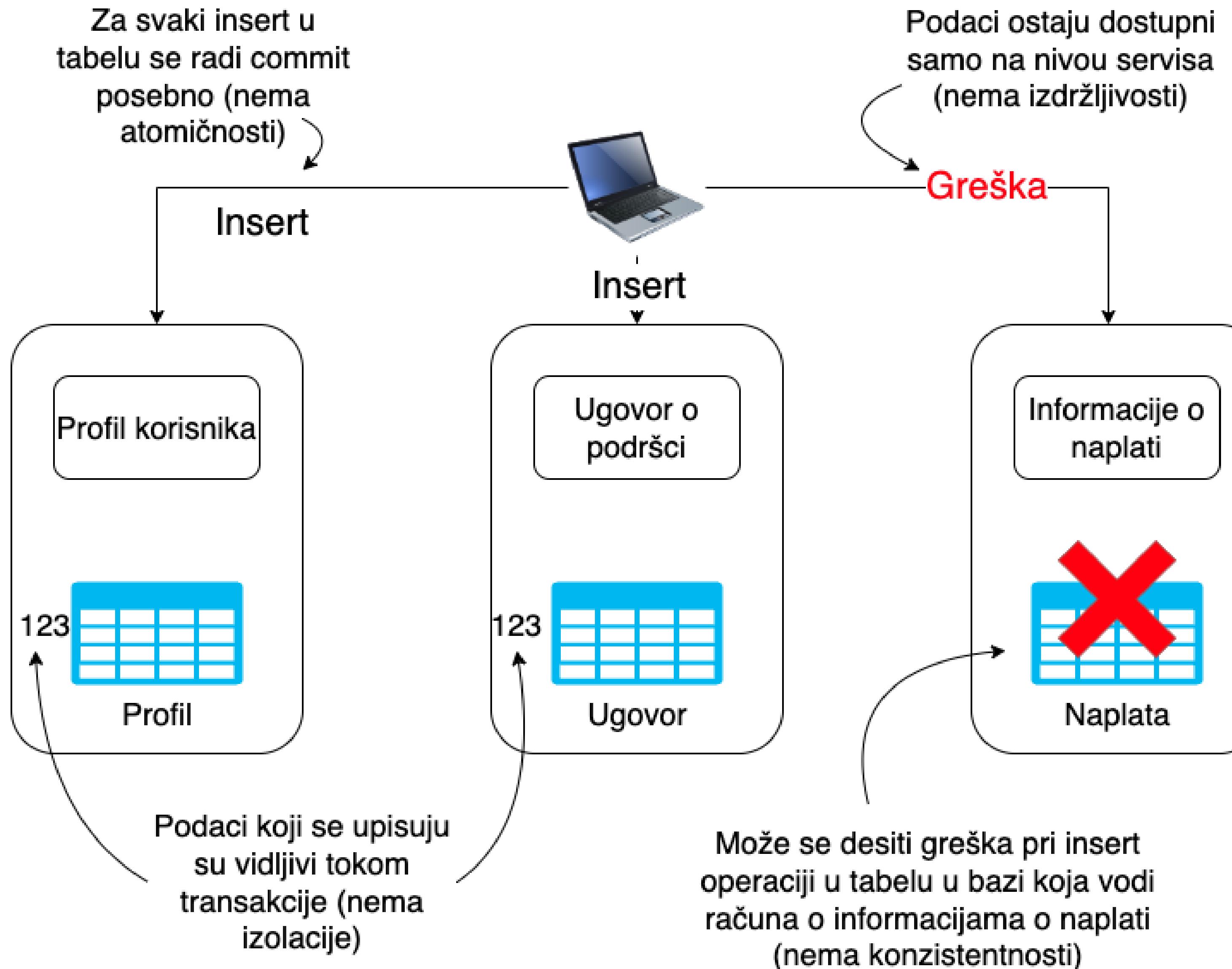
Može se desiti greška pri insert
operaciji u tabelu u bazi koja vodi
računa o informacijama o naplati
(nema konzistentnosti)

DISTRIBUIRANE TRANSAKCIJE

Za svaki insert u tabelu se radi commit posebno (nema atomičnosti)

DISTRIBUIRANE TRANSAKCIJE

◆ ŠTA JE 2PC?

- Algoritam za postizanje atomičnog *commit*-a transakcija na više čvorova
- Blokirajući je algoritam
- Sastoji se iz dve faze:
 - Faza pripreme – proverava se da li transakcija može da se izvrši
 - *Commit* faza – radi se *commit* transakcije
- Uvodi dodatnu komponentu koja koordiniše fazama – koordinator ili transakcioni menadžer

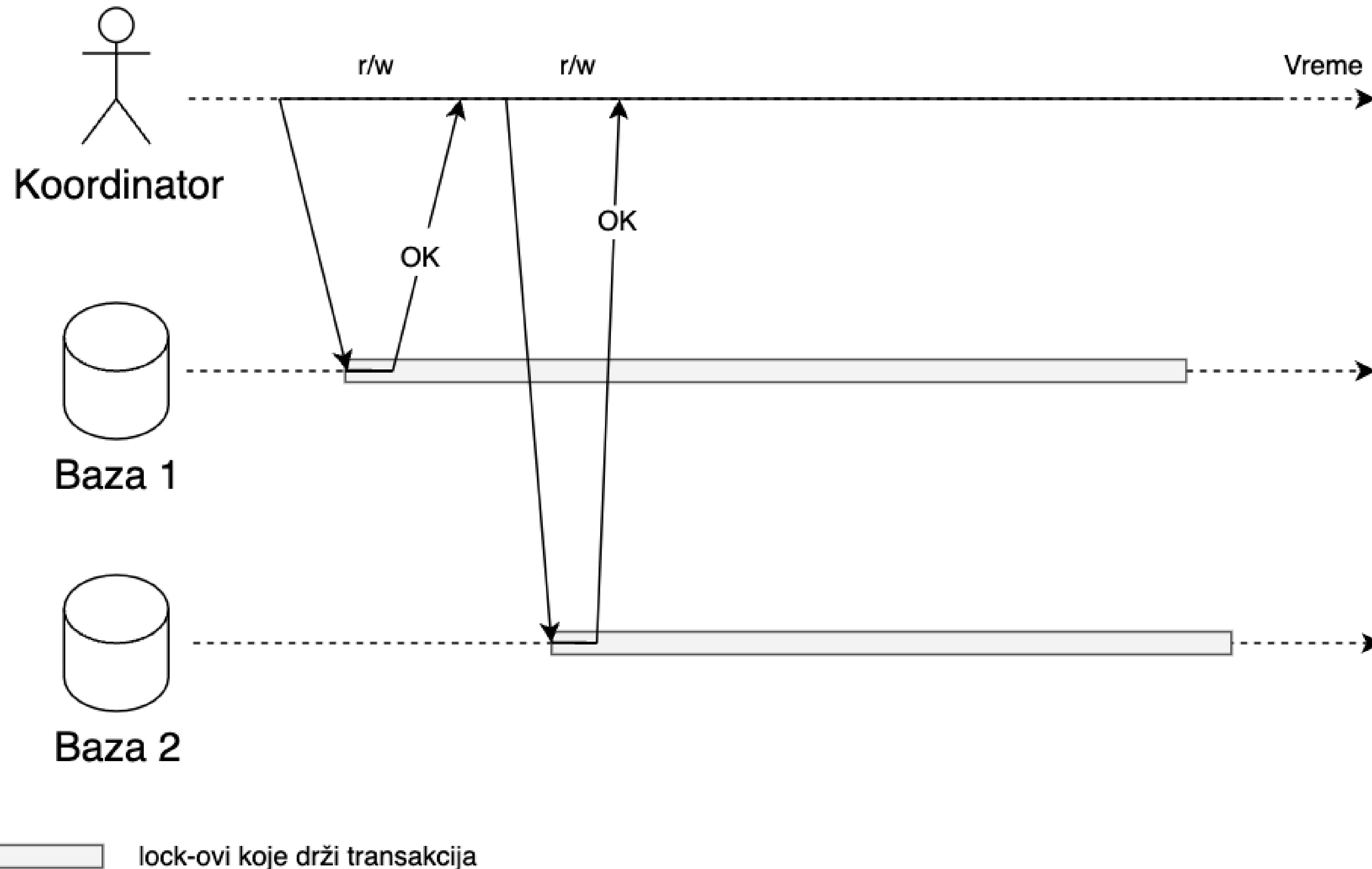
◆ ŠTA JE 2PC?

- 2PC započinje tako što aplikacija čita i/ili piše podatke na više čvorova
- Kada je aplikacija spremna za *commit* izmena, koordinator kreće u prvu fazu i šalje *prepare* zahtev svakom čvoru
 - Svaki čvor proverava da li može da izvrši transakciju, zapisuje odluku u log, zadržava zaključavanja i odgovara sa DA ili NE
- U Commit fazi:
 - Ako svi čvorovi odgovore sa DA, koordinator šalje *commit* zahtev svim čvorovima u drugoj fazi
 - Ako bar jedan čvor odgovori sa NE, koordinator šalje *abort* zahtev svim čvorovima u drugoj fazi

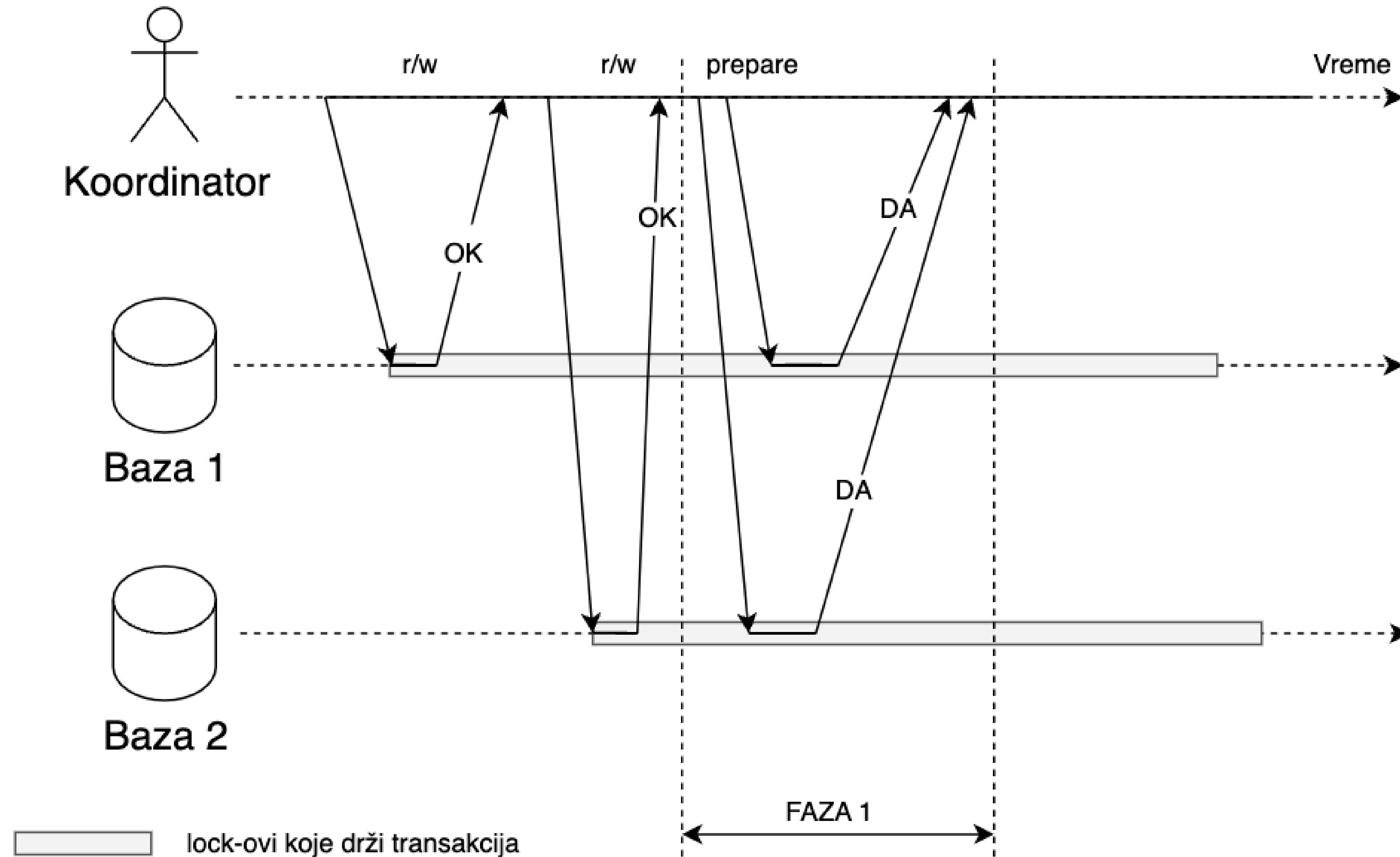
TWO-PHASE COMMIT

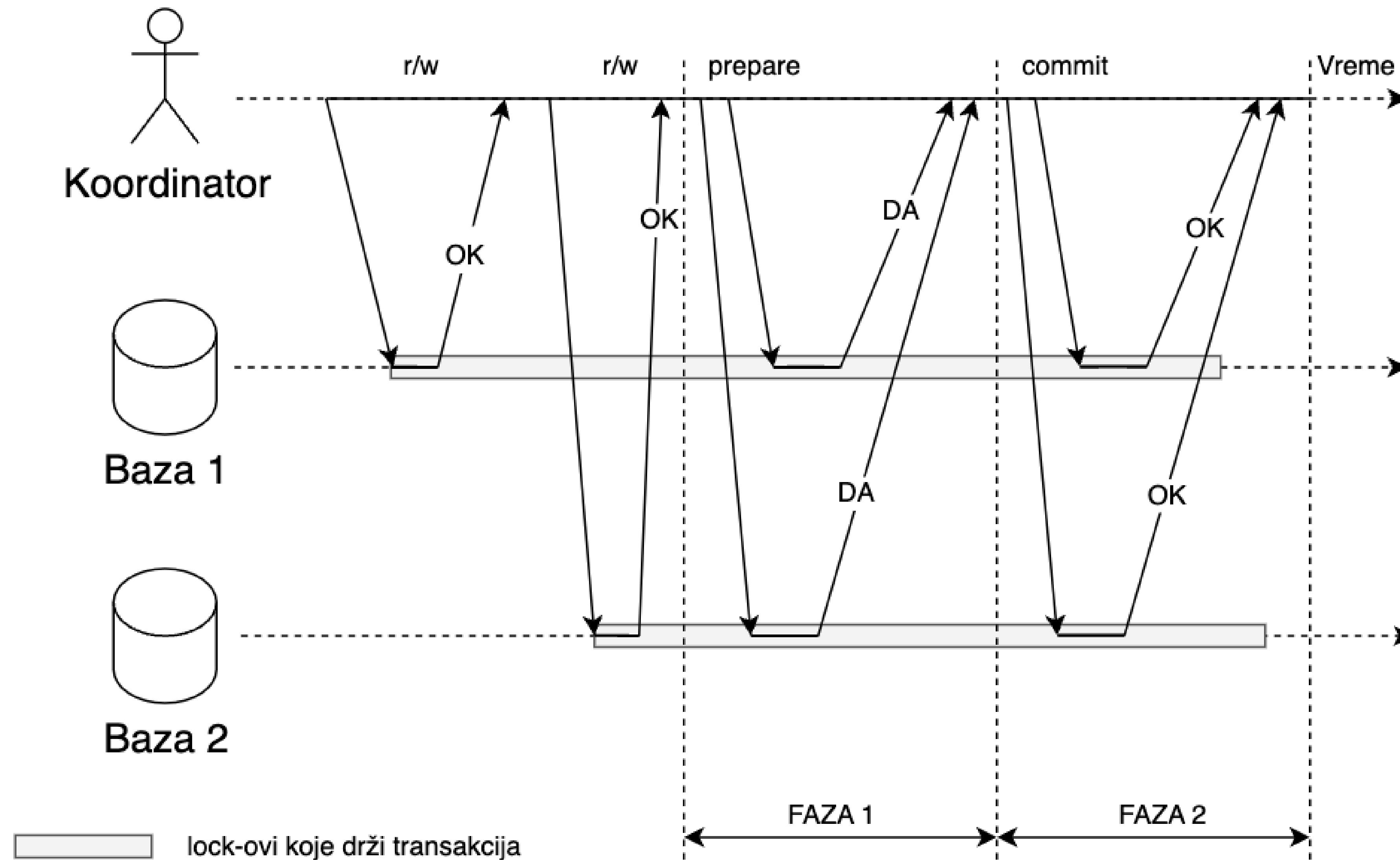
TWO-PHASE COMMIT

TWO-PHASE COMMIT

TWO-PHASE COMMIT

◆ KOJI SU GLAVNI PROBLEMI?

- Ako čvor (učesnik u transakciji) postane nedostupan u fazi pripreme:
 - Koordinator ne dobija uniformno DA i radi se *abort*
- Ako čvor (učesnik u transakciji) postane nedostupan u *commit* fazi:
 - Kada se osposobi, može da pita koordinatora da li da radi *commit* (*redo*) ili *abort*
 - Zahteva da oba stanja (i *commit* i *abort*) budu zapamćena u logu (*durability*) pre slanja odgovora
- Ako koordinator postane nedostupan pre faze pripreme učesnici mogu bezbedno da odustanu od transakcije
- Ako čvorovi dobiju *prepare* zahtev i daju odgovor DA, moraju da čekaju odgovor od koordinatora da čuju da li je transkacija komitovana ili otkazana (mogu zauvek da ostanu blokirani)
 - Ako koordinator postane nedostupan u ovom trenutku čvorovi čekaju da se oporavi (transakcije moraju ostati izlovanе)
 - Zato koordinator treba da zapiše sve odluke o *commit*-u ili *abort*-u u transakcioni log pre slanja odluke čvorovima kako bi posle oporavka mogao da prosledi adekvatnu informaciju

◆ PREDNOSTI

- Jednostavno za razumevanje i implementaciju
- Podržava ACID

◆ MANE

- Mehanizmi zaključavanja i duge konekcije tokom transakcija dovode do opadanja performansi – blokirajući protokol
- Jako sprezanje između svih učesnika u komunikaciji
- Slaba otpornost na greške u komunikaciji
- Koordinator je *Single Point of Failure* (SPoF)

◆ ŠTA AKO SE TRANSAKCIJE NE IZVRŠE NA SVIM ČVOROVIMA?

- Svi čvorovi se moraju dogovoriti o ishodu – ili će svi raditi *abort* (ako nešto podje po zlu) ili će raditi *commit* (ako sve prođe kako treba)
- Jeden ili više čvorova će predložiti vrednosti, a konsenzus algoritam će se odlučiti za jednu od njih
- Takav algoritam treba da zadovolji nekoliko svojstava:
 - Uniformni dogovor – nijedna dva čvora ne mogu dogovoriti različit ishod
 - Integritet – nijedan čvor ne može da odlučuje dvaput
 - Validnost – ako je neki čvor izabrao vrednost, znači da je neki čvor tu vrednost morao predložiti
 - Terminacija – svaki čvor koji ne otkaže, odlučuje o nekoj vrednosti
- Poznati algoritmi za konsenzus:
 - Viewstamped Replication (VSR)
 - Paxos
 - Raft
 - Zab

◆ ŠTA JE 3PC?

- Varijacija koja definiše gornju granicu vremena za koju transakcija treba da se komituje ili otkaže
- Pruža rešenje za blokirajuću prirodu 2PC
- Commit faza se dekomponuje na dve potfaze:
 - Priprema za commit - koordinator šalje poruku svim čvorovima kada dobije DA u prvoj fazi
 - Ako čvor dobije *prepare-to-commit* poruku, priprema sve za commit (resurse i lock-ove), šalje odgovor da je spremam i čeka
 - Ako čvor dobije *abort* poruku ili istekne period čekanja poruke od koordinatora, radi se *abort* transakcije (puštaju se svi lock-ovi nad resursima)
 - Commit faza – ista kao i u 2PC, ako dobije *prepare-to-commit* odgovor od svih čvorova šalje *commit* poruku, u suprotnom radi *abort*

◆ ŠTA JE 3PC?

- Čvorovi u fazi pripreme za *commit* imaju informaciju šta je konsenzus tako da ako koordinator otkaže, mogu da pošalju informaciju rezervnom koordinatoru kakva je bila odluka (*commit* ili *abort*)
- Ako je svaki čvor dobio *prepare-to-commit* poruku, koordinator može da traži *commit*
- Ako su samo neki čvorovi dobili *prepare-to-commit* poruku, koordinator zna da je jednoglasna odluka trebala da bude *commit* i može ponovo da izda zahtev
- Ako nijedan čvor nije dobio *prepare-to-commit* poruku, koordinator može da restartuje protokol

THREE-PHASE COMMIT

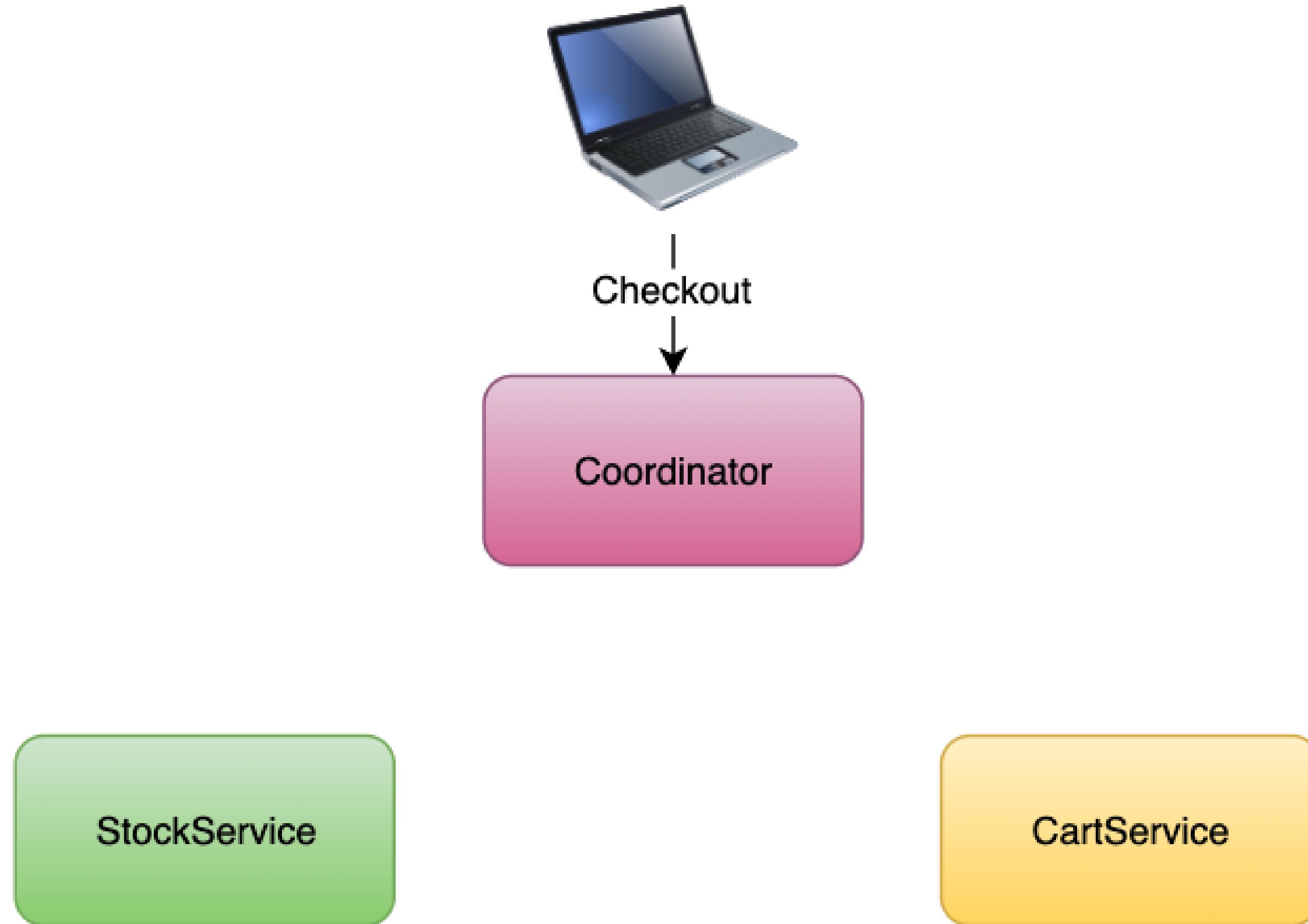
◆ **ZAŠTO SE NE KORISTI U PRAKSI?**

- Zahteva delimično sinhronu mrežu gde se zna granica kašnjenja poruka (timeout-i moraju biti pouzdani)
- U realnim sistemima kašnjenje ≠ otkaz
- Osetljiv na pogrešno podešene timeout-e
- Veća složenost od 2PC
- Mali praktični dobitak

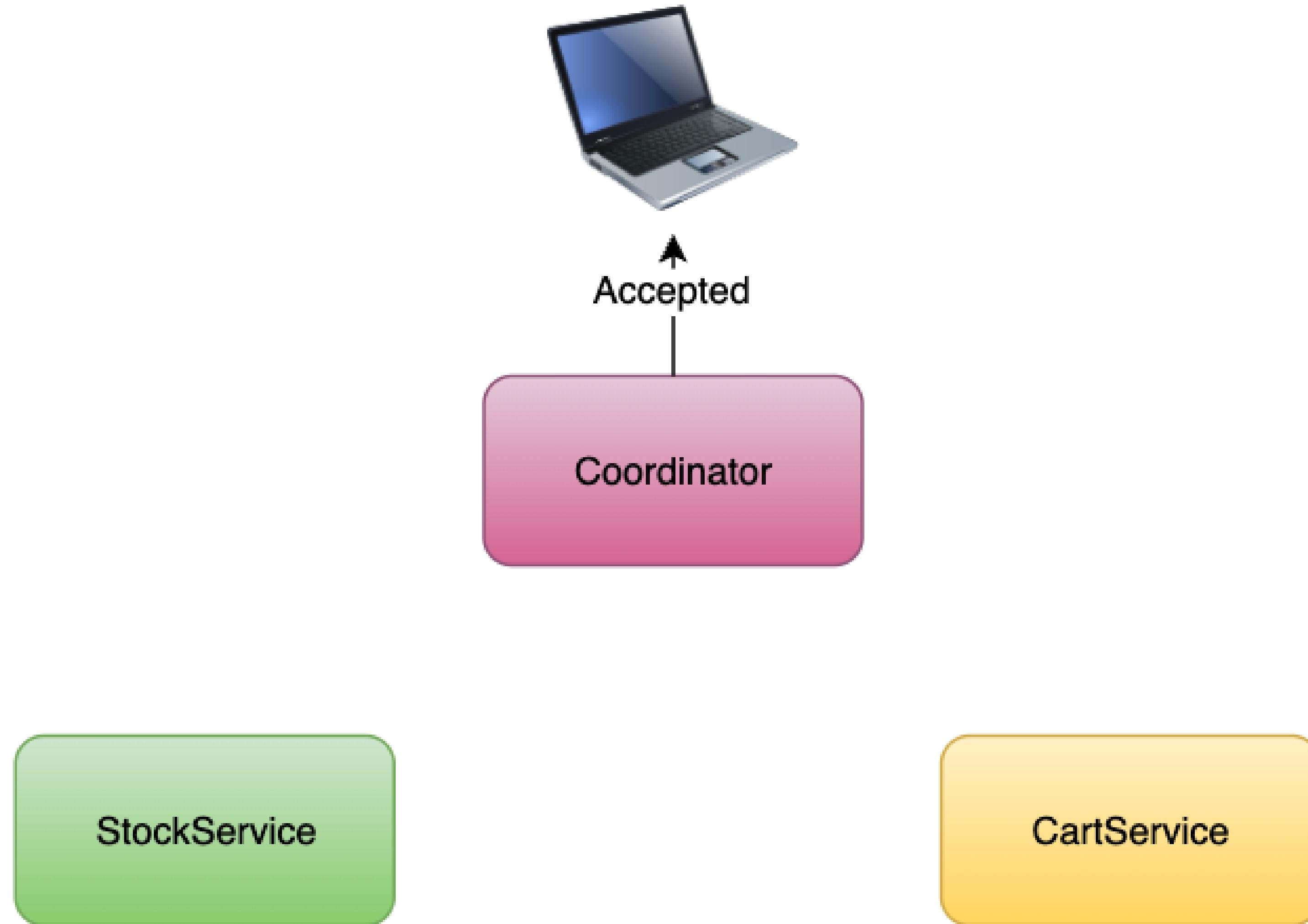
◆ ŠTA JE SAGA?

- Pristup koji transakciju razdvaja na lanac više lokalnih podtransakcija (koraka)
- Saga koordinator transakcija izvršava korake u lancu transakcija
- Svakoj operaciji transakcije u lancu transakcija odgovara operacija reverzibilne transakcije
- Ako korak propadne, šalje se kompenzaciona operacija (*undo*)
- Koordinacija koraka se sprovodi na dva načina:
 - Orkestrirana saga – centralni koordinator poziva sledeći korak
 - Koreografisana saga – svaki servis poziva sledeći
- Popularan pristup za rukovanje transakcijama, pogotovo u mikroservisnoj arhitekturi

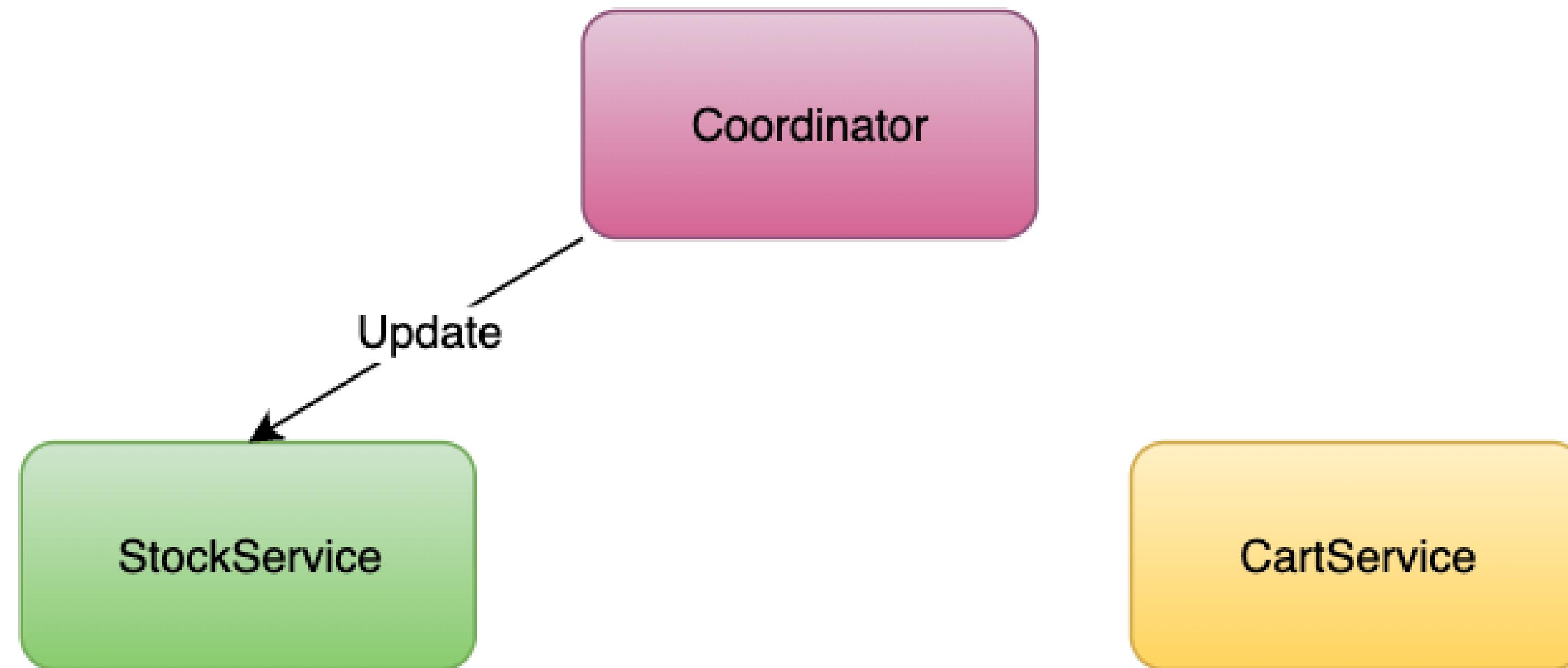
ORKESTRIRANA SAGA

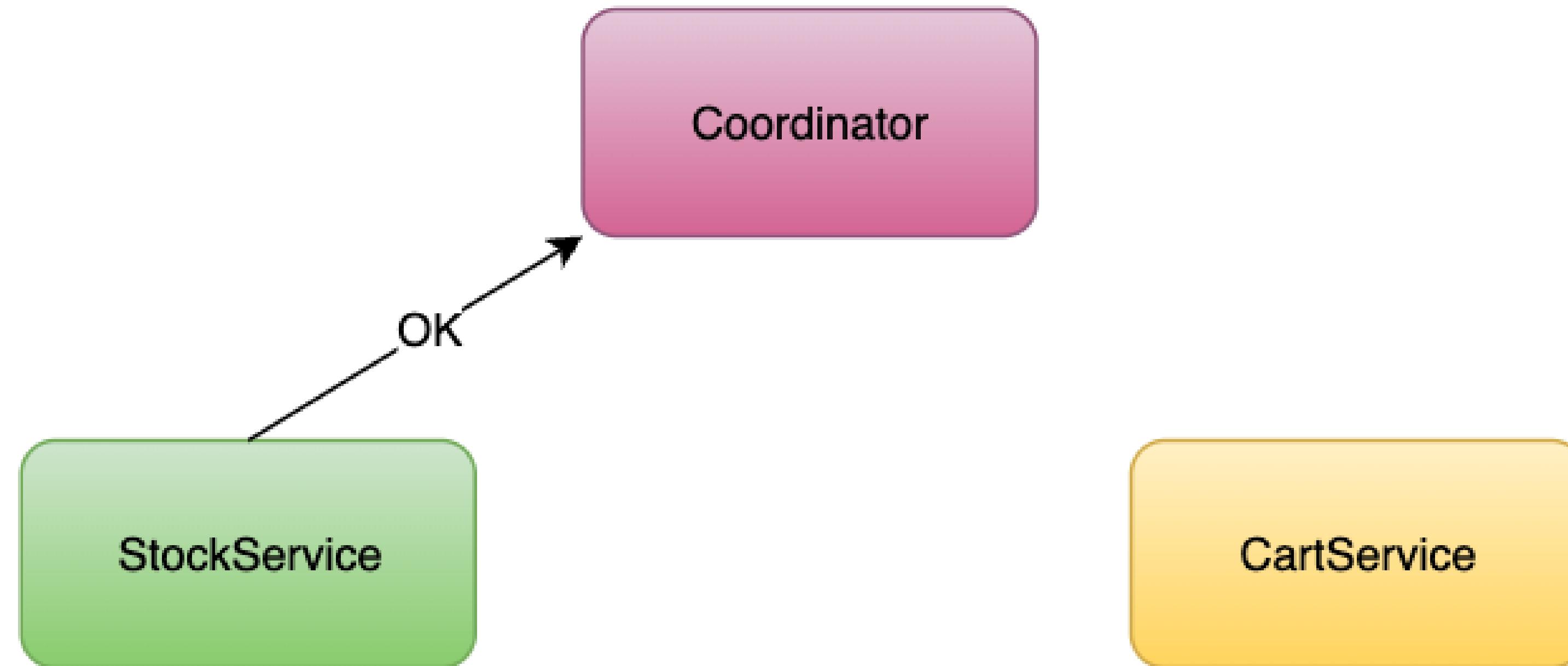
ORKESTRIRANA SAGA

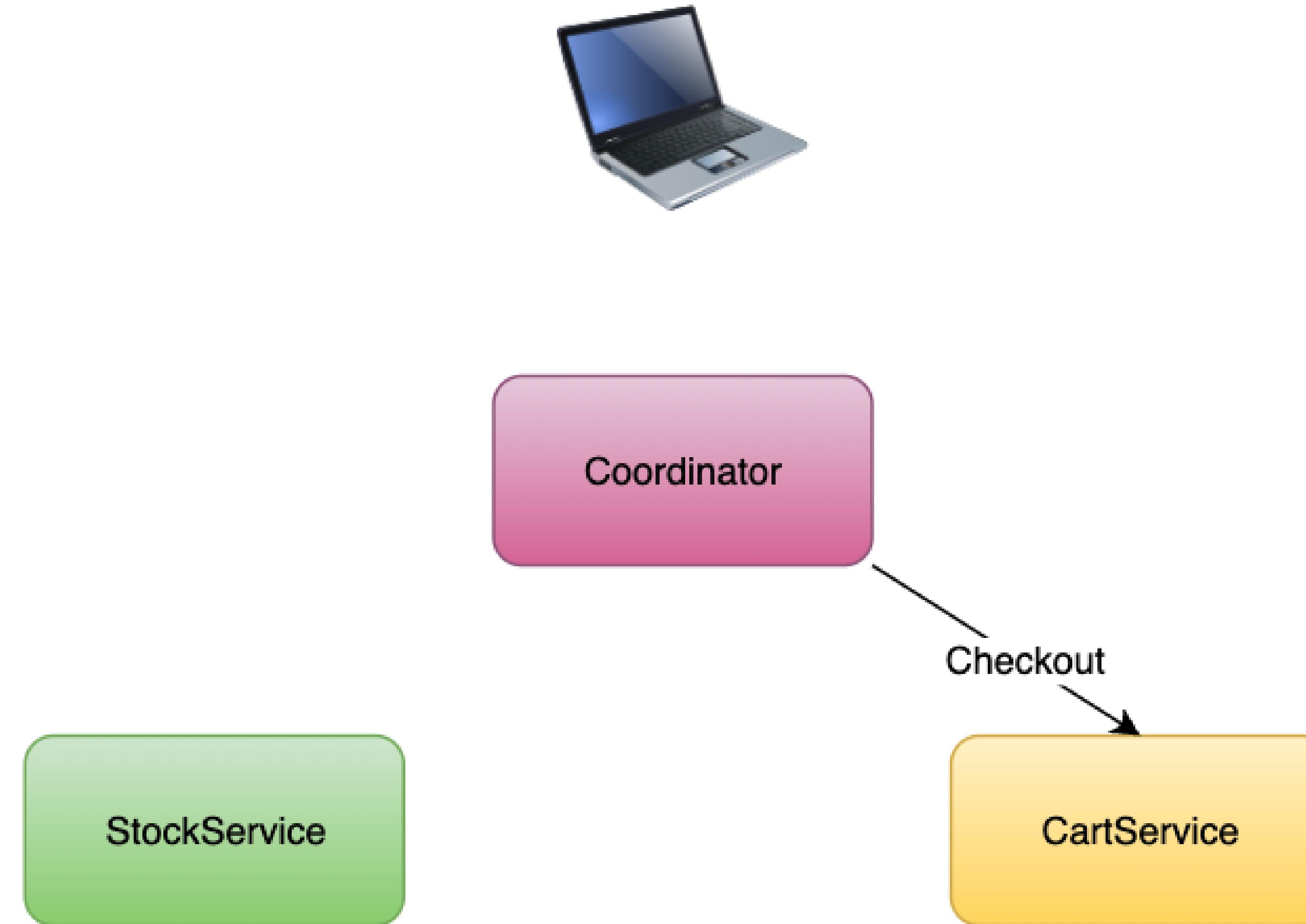
ORKESTRIRANA SAGA

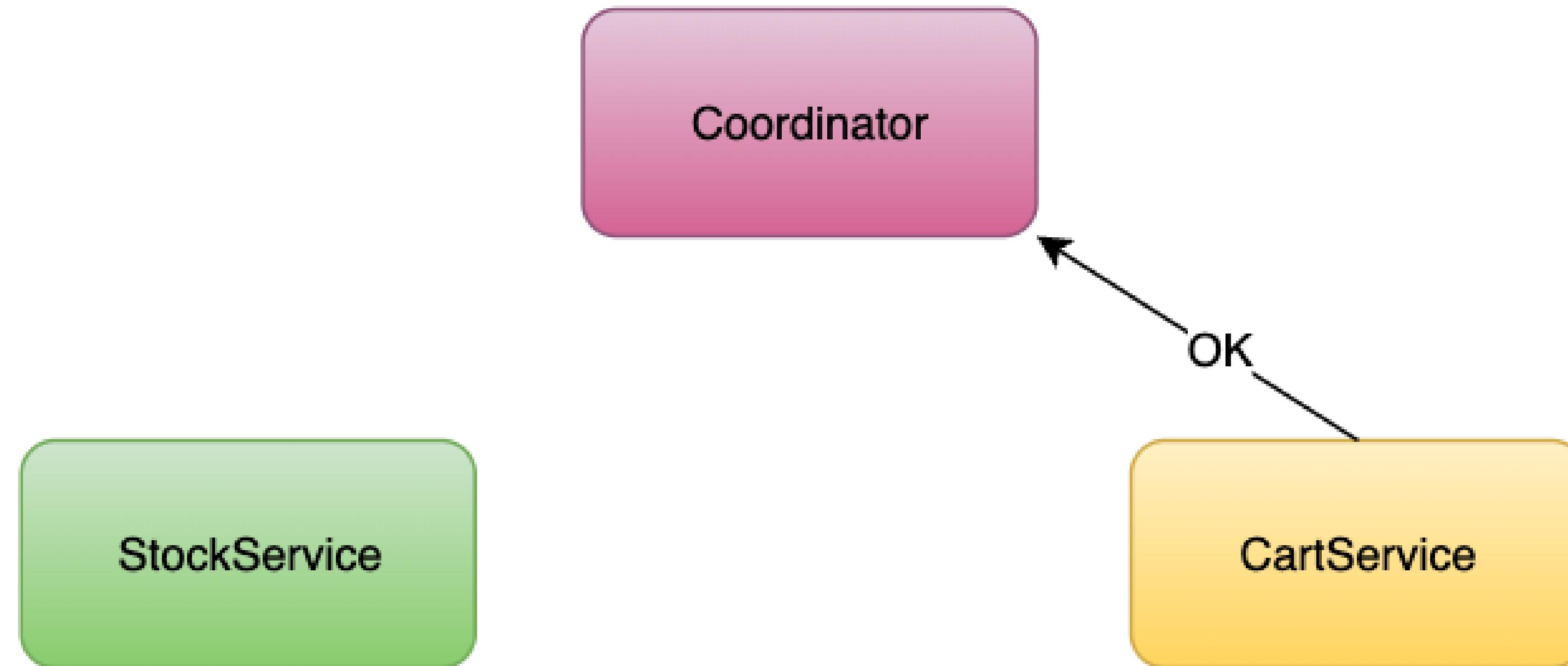
ORKESTRIRANA SAGA

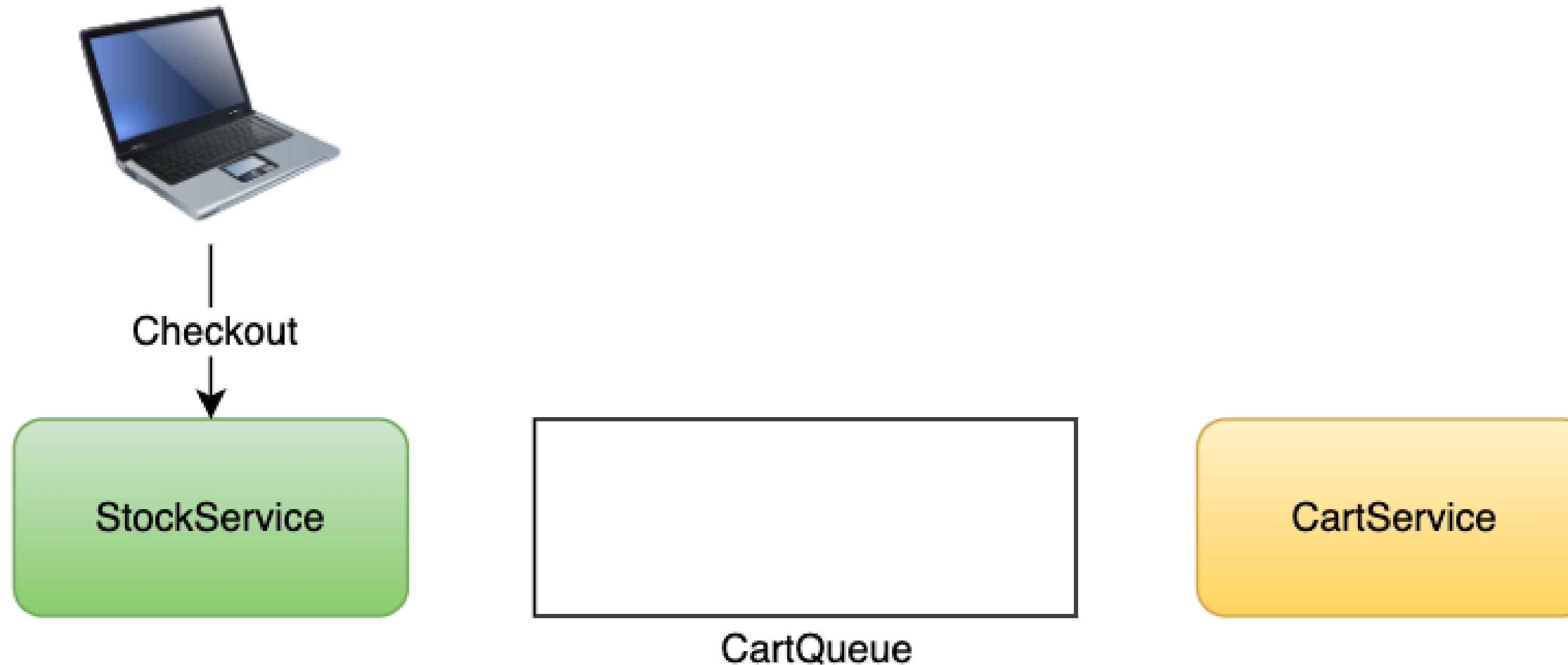
ORKESTRIRANA SAGA

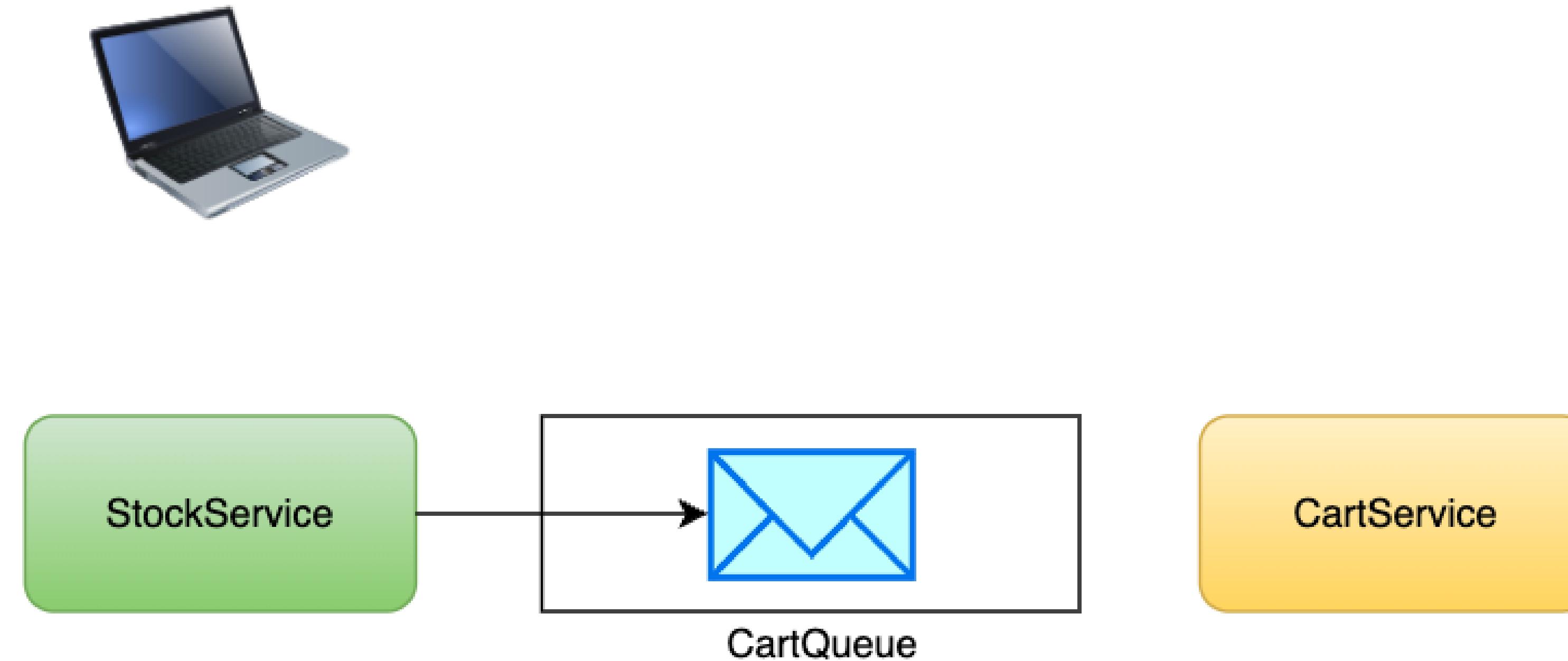
ORKESTRIRANA SAGA

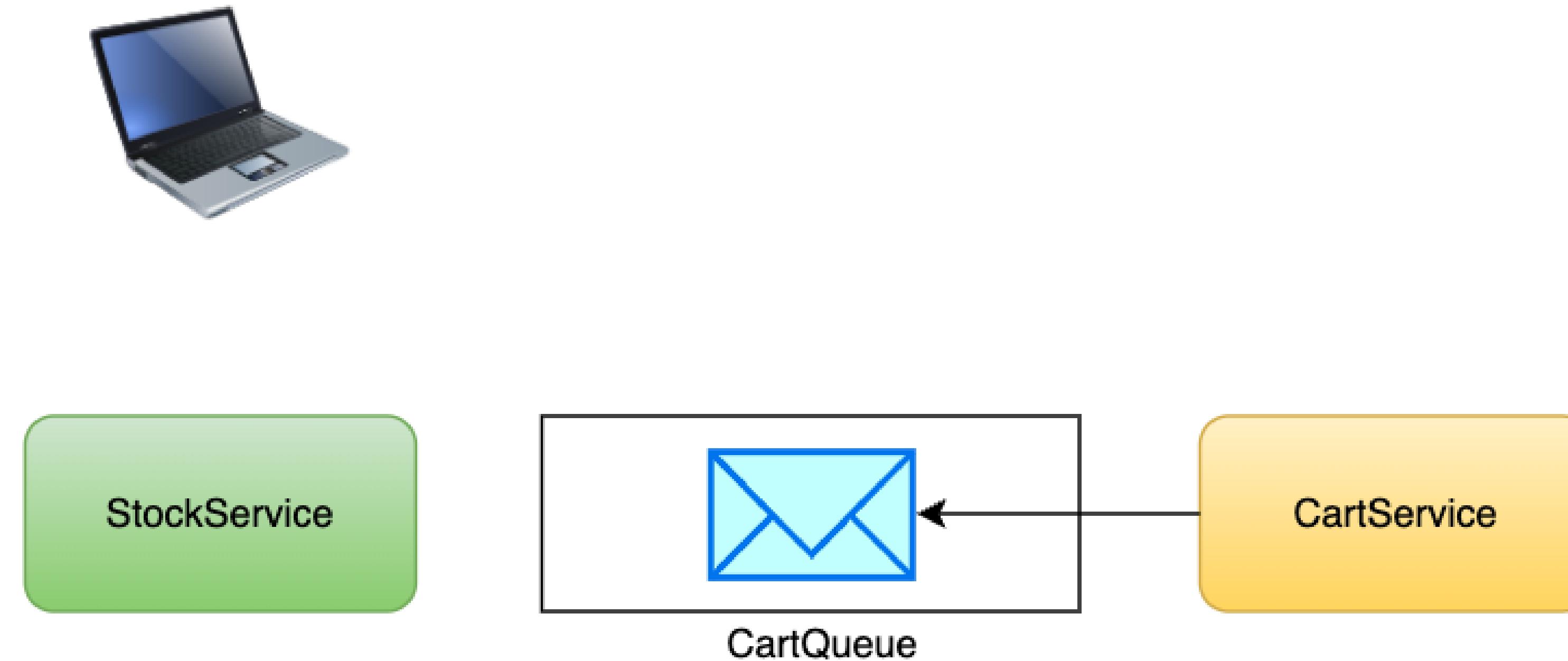
KOREOGRAFISANA SAGA

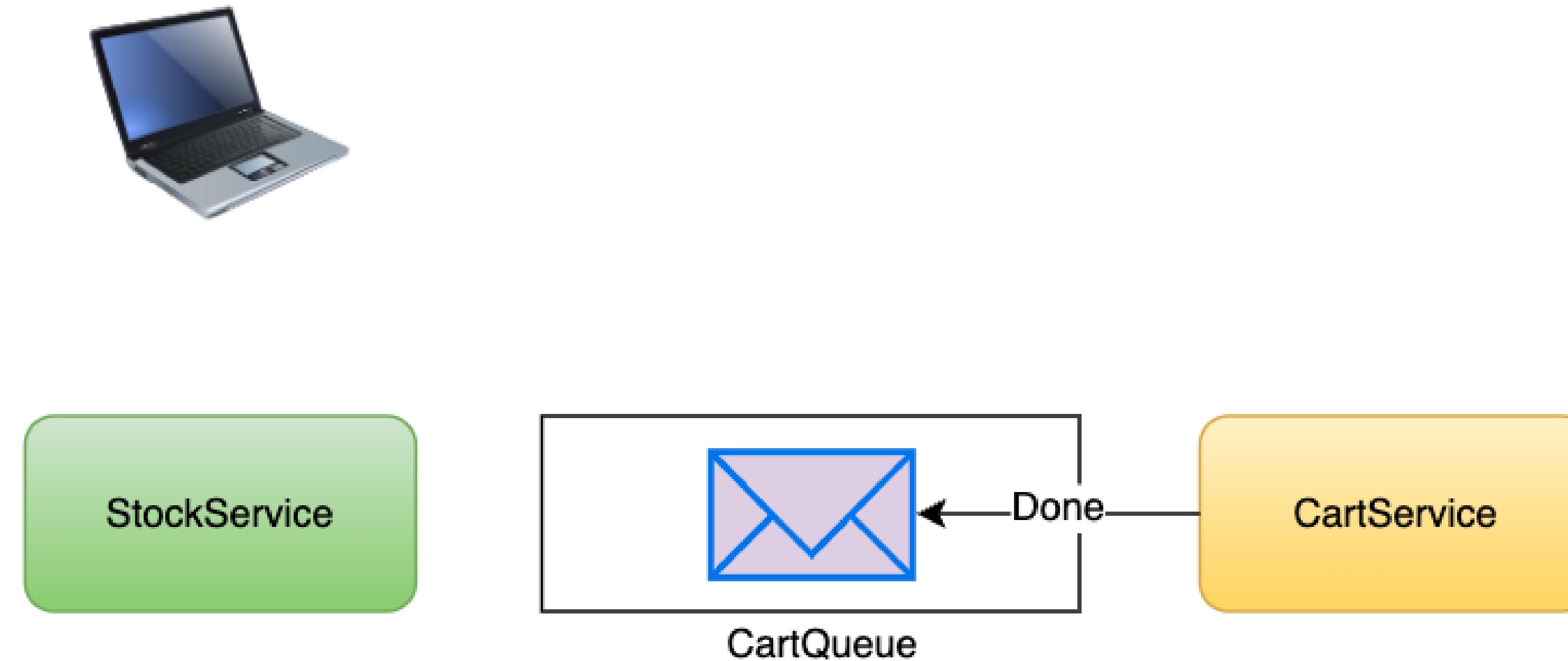
KOREOGRAFISANA SAGA

KOREOGRAFISANA SAGA

KOREOGRAFISANA SAGA

◆ ŠTA JE SAGA?

- Saga transakcije garantuju tri osobine:
 - Atomičnost - koordinator može da obezbedi da sve lokalne transakcije se izvrše ili se efekti ponište kompenzacijama
 - Konzistentnost - saga transakcije obezbeđuju *eventual consistency*
 - Izdržljivost - Saga je zasnovana na lokalnim transakcijama pa se ova osobina može obezrediti
- Saga ne garantuje izolaciju transakcija
 - Lokalna transakcija će biti vidljiva drugim transakcijama nakon što se izvrši
 - Ako su druge transakcije promenile podatke koji su uspešno poslati, operacija kompenzacije može propasti

◆ ŠTA JE SAGA?

- Saga transakcije zahtevaju da dizajn i implementacija budu u skladu sa tri svojstva:
 - Podrška za praznu kompenzaciju – učesnici u transakciji mogu dobiti redosled operacija za kompenzaciju pre obavljanja originalnih operacija zbog problema sa mrežom; u ovom slučaju je potrebna nulta naknada tj. da se ignorišu sva ažuriranja iz operacija za kompenzaciju
 - Održavanje idempotentnosti – originalne operacije i operacije kompenzacije mogu se više puta pokretati uvek sa istim ishodom
 - Sprečavanje suspenzije resursa - ako originalna operacija stigne kasnije od operacije kompenzacije zbog problema sa mrežom, originalna operacija mora biti odbačena kako ne bi došlo do suspenzije resursa

◆ PREDNOSTI

- Slaba sprega između servisa/baza
- Dobar pristup za duge transakcije
- Dobar pristup za sisteme sa velikim razlikama u performansama pisanja

◆ MANE

- *Eventual consistency* osobinu je teško zadovoljiti zbog kompleksnog dizajna i implementacije
- Izolacija nije obezbeđena što može dovesti do nekonzistentnosti podataka
- Redosled poruka je veoma bitan

2PC VS. SAGA

Osobina	2PC	Saga
Tip transakcije	Globalna, distribuirana	Lanac lokalnih transakcija
Atomičnost	Stroga (svi ili nijedan)	Logička (kompenzacije)
Izolacija	Da (lock-ovi)	Ne
Blokiranje	Da (blokirajući)	Ne
Otpornost na otkaze	Slaba (koordinator)	Dobra
Konzistentnost	Jaka, trenutna	Eventual consistency
Skalabilnost	Loša	Dobra
CAP ponašanje	CP	AP / BASE
Tipična upotreba	Klasične DB	Mikroservisi

◆ ŠTA SU MANE DISTRIBUIRANIH TRANSAKCIJA?

- Ako koordinator nema replike (već postoji samo jedna instanca) postaje *Single Point of Failure* (SPoF)
 - Njegov otkaz uzrokuje da drugi serveri budu blokirani lock-ovima koje drže za aktuelne transakcije
- Mnoge aplikacije su danas *stateless* i podatke čuvaju u bazi podataka, ali kada je koordinator deo sistema, u njegovom logu se čuvaju informacije o transakcijama i aplikacije time prestaju da budu *stateless*
- Pošto implementacije distribuiranih transakcija treba da budu kompatibilne sa različitim sistemima, moraju da poznaju različite sisteme da bi se mogle adekvatno koristiti (možda ne mogu da detektuju *deadlock* ili ne rade sa nekim nivoima izolacije)

REFERENCE

- ◆ SILBERSCHATZ A, KORTH H, SUDARSHAN S. DATABASE SYSTEM CONCEPTS. <https://db-book.com/>
- ◆ BREWER E. TOWARDS ROBUST DISTRIBUTED SYSTEM.
https://sites.cs.ucsb.edu/~rich/class/cs293b-cloud/papers/Brewer_podc_keynote_2000.pdf
- ◆ KLEPPMANN M. DESIGNING DATA-INTENSIVE APPLICATIONS <https://bit.ly/30gFSz3>
- ◆ KLEPPMANN M. A CRITIQUE OF THE CAP THEOREM. <https://arxiv.org/abs/1509.05393>
- ◆ PRITCHETT D (EBAY). BASE: AN ACID ALTERNATIVE. <https://queue.acm.org/detail.cfm?id=1394128>
- ◆ GRAOVAC J. PROJEKTOVANJE BAZA PODATAKA.
http://poincare.matf.bg.ac.rs/~jgraovac/courses/projbp/2016_2017/projbp_skripta.pdf
- ◆ GARCIA-MOLINA H, SALEM K. SAGAS.
<https://www.cs.cornell.edu/andru/cs711/2002fa/reading/sagas.pdf>
- ◆ FORD N, RICHARDS M, SADALAGE P, DEHGHANI Z. SOFTWARE ARCHITECTURE: THE HARD PARTS.
<https://amzn.to/3tu3glj>

**KOJA SU VAŠA
PITANJA?**